

TALÁN AZ ŐSZINTE SZAVAK...

„... arról is jó lenne többet írni a lapban, hogy a sérült emberek hogyan keressenek társat maguknak. A levelezés, sajnos, nekünk sem elég. Legalábbis nem minden esetben. És még egy, ezzel kapcsolatos téma. Például, önök szerint, miért van az, hogy a sérült férfiak sokkal, de sokkal könnyebben találnak társat maguknak, mint a sérült nők? Bocsanat, hogy ennyit írtam erről a témáról, de én most pont abban a korban vagyok, amikor a társkeresés foglalkoztatja a legjobban az embert. Én már 16 éves korom óta vágyom az igazi szerelemre, mindhiába.”

(név és cím a szerkesztőségben)

Boldogan felelném, hogy a sérült emberek ugyanúgy kereshetnek és találhatnak maguknak társat, mint bárki más. A mai Magyarországon azonban ez – különösen a súlyosan mozgássérült emberek esetében – nem lenne igaz.

Milyen lehetőségekkel számolhatnak a fiatalok mostanság? Van a diszkó, ugye, bár, ez súlyos mozgássérültek számára hasznavehetetlen. Van színház, mozi, szupresszó, étterem, ahová kerekesszékekkel ritkán jut be az ember. Vannak koncertek, ahová egyedül nem szívesen megyünk, és kirándulásra, sétára is csak legalább másodmagunkkal vállalkozunk. Van az országos és helyi lapok társkereső apróhirdetéseket közlő rovata. Nem sok sérült ember hirdetését olvastam (persze, nem tudni, hányan válaszolnak mások hirdetésére, de gyanítom, nem sokkal többen, mint ahányan hirdetnek). Vannak a tömegközlekedési eszközök, amelyeken felbukkanhat Ő, de kerekesszékesek azokat az eszközöket (még) nemigen tudják igénybe venni. Van a munkahely, amely alkalmas lehetne rá, hogy bárkiből a nem túl előnyös külsején kívül mást is megmutasson, de éppen a súlyos sérültek

közül kevesen dicsekedhetnek munkahellyel. Vannak – jó esetben – civil közösségek, társadalmi szerveződések az ember környezetében, csak éppen azokba se szokás csak úgy beállítani, az össze-jövedelek színhelye pedig gyakorta fizikailag megközelíthetetlen. A világnézeti alapon szerveződő közösségek talán nyitottabbak, a gyülekezetek legalább csodabogárnak nem nézik az ajtajukon kopogtatót. Aki azonban egyedül kíván megélni a benne lévő rosszal, annak kevés mód kínálkozik arra, hogy társaságra, emberi közösségre leljen.

Marad a csodavárás? Én ugyan hiszek a csodákban, de a tétlen várakozást veszélyesnek tartom. Egyetlen javaslatot merek megkockáztatni csupán: éljünk tevékenyen, hajlamainknak, érdeklődésünknek megfelelően, lehetőleg hasznosan. Tapossuk ki saját utunkat, amelyen járhatunk, s amelyen csak mi járhatunk. Tegyük fontossá magunkat szűkebb-tágabb környezetünk számára. A cselekvés, az értelmes elfoglaltság oldja a viselkedés görcsösségét, távol tartja a kishitűséget.

Ha ily módon egy kicsit többet tudunk már magunkról, a SZANOTEL Kft. társkereső szolgáltatásával is kísérletet tehetünk. **Címe: 1135 Budapest, Róbert Károly krt. 84. Előzetes bejelentkezés feltétlenül szükséges a 06-30-927-320 vagy a 270-2378-as telefonszámon.**

Miért találnak a sérült férfiak könnyebben társat a sérült nőknél? Erre igazán csak az említett férfiak tudnának válaszolni. Kérem őket, ha társra találásuk történetét tanulságosnak látják, írják meg szerkesztőségünknek.

Címünk: 1032 Budapest, San Marco u. 76.

Úgy tudom: sérült nők is szép számmal lelik meg párjukat. A levélíró meggyőzésére őket is kérem: írják meg, hogyan találtak társra. Talán az őszinte szavak segítenek, reményt, bátorítást adnak.

Csillagház

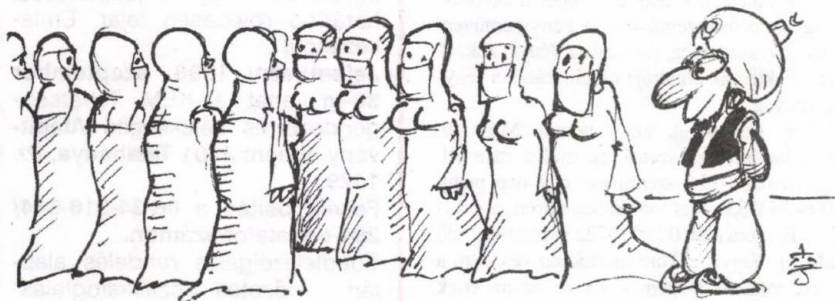
Ma már régi eseménynek számít, de akkor szigorú, követelő jelen volt: Csávás Dezsőné 1963-ban halmozottan sérült, mozgássérült kisbabának adott életet. Kiderült, hogy Magyarországon nincs olyan szakember, aki a gyermek fejlődését előmozdító tanácsokkal látható volna el őt. Csávásné, Csilla nem adta fel. Angliába utazott, hogy a korai fejlesztés módszereiről ismereteket szerezzon. A hazai gyógypedagógiai főiskolára is bement, ott azt ajánlották neki, ő maga tanulja meg, amit csak lehet, ha gyermekén segíteni kíván. Az édesanya úgy cselekedett. Évekig tanult, majd Lányiné dr. Engelmayer Agnes és Illyés Gyuláné segítségével megkezdte a halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek iskolai nevelésének megszervezését.

A munka kísérleti jelleggel – a kísérlet engedélyeztetése után – 1973 februárjában indulhatott. A befogadó intézmény a budapesti, Raktár utcai kisegítő iskola volt. Egyik csillaghegyi épületében akadt néhány üres terem, ezeket alakították át iskolai oktatás-nevelés céljára. A vezetője Csávás Dezsőné volt.

Mindenki oktatható

A nevelés nyolc gyerekkel kezdődött, aztán újabb csoport és ismét újabb, egészen 8. osztályig. Két szakaszban, persze, mert a kísérlet először csak négy évre és az alsó tagozatra terjedt ki, a felső tagozatot külön kellett engedélyeztetni. Amikor ez is megvolt, akkor már nem működhetett egy kerület terheképpen, fővárosi intézménynek kellett átadni. Így került az iskola 1981-ben a Mexikói úti Mozgásjavító Általános Iskolához. Ekkor hivatalosan is elfogadottá vált, hogy a halmozottan sérült, mozgássérült gyerekek oktathatók.

1981-ben Csávásné elhagyta az országot, s ezután a csillaghegyi iskola életében csöndes időszak következett. Megfelelő eszközök híján a pedagógusok újabb és újabb módszereket dolgoztak ki, és tapasztalati úton ellenőrizték, melyik a leghatékonyabb. Nehéz időszak volt, mert a gyermekek négy tanteremben, összevont osztályokban tanultak. Nem csupán a korcsoportokat, hanem az enyhén és közepesen súlyos értelmi fogyatékosokat is összevonták. Dombainé Esztergomi Anna, a mai igazgatónő az intézmény megalakulásának első percétől itt dolgozott.

Mama, bemutatom a vőlegényemet

15 ÉVES A RÁBY ITT TISZTELIK AZ EMBERT

Kísérlet – utólag

Az OPI (Országos Pedagógiai Intézet) számára az iskola helyi tantervét tantárgyanként kidolgozták, majd 1988–89-ben újabb három éves kísérlet kezdtek el. A lényege: egyéni fejlesztési programokat is kidolgoztak azok számára, akik csoportban nem jól haladtak. Az alap a kisegítő iskola tanterve volt. Ennek két éves anyagát nyújtották meg és osztották el három évre. Korábban Csávasnéval a gyakorlatban ezt a módszert már alkalmazták, tehát jóval előbbre jártak, mint a törvényi megfogalmazás. A kísérlet megindításához a Mexikói úton igazgató-váltásra volt szükség. Nádas Pál pályázat útján került az igazgatói székbe (nem volt párttag). A pályázatában három új elem kapott hangsúlyt: 1. a munkatevékenység nevű tantárgy bevezetése; 2. nem technikát kell tanítani a gyerekeknek, hanem önkiszolgálást; 3. a Ráby utcai iskolát, mint helyet alkalmassá kell tenni arra, hogy ott érdemi munkát lehessen végezni. Az összevont tanítás abszurdum, a rossz szigetelésű épület használhatatlan.

Variációk iskolára

Lassan elindult egy folyamat: tanulmánytervek készültek és süllyedtek el a főváros fiókjaiban, vagy buktak meg költségvetési gondok miatt. 1993-ban az Orczy téren a főváros megszüntetett egy iskolát, a Ráby utcaiak már majdnem költözhettek. Nem sikerült.

A Mexikói úti iskola tetőterének beépítése is szoba került, de megfontolták óvoda, pedagógusszálló átalakítását is. A legutóbbi önkormányzati képviselőválasztás után megint „vonal alá” került az iskola a főváros költségvetési tervének (hátrébb sorolódott). Ekkor minden képviselőnek eljuttattak egy egyoldalas levelet, amelynek lényege: S. O. S. Marsi Péter Pál fővárosi MIÉP-képviselő reagált a kétségbeesett üzenetre. Interpellált a Parlamentben és javaslatot tett: a főváros mondjon le 40 millió Ft reprezentációról, azonkívül egy 20 és egy 10 millió Ft-os forrást is megnevezett. A hatás nem maradt el. A költségvetésben az iskolai beruházás „a vonal fölé” került. Ezután a fővárosi önkormányzat vezetői is az ügy mellé álltak.

A pénzt is féltették

A gépezet megindult. Tanulmányterv, engedélyezési terv, kiviteli terv, pályázat. Sok volt a ház ellenzője. Nem értettek egyet azzal, hogy új épületük legyen a halmozottan sérült diákoknak. Szakmai, építészeti oldalról is akadtak ellenzők. Nyugat-Európában egy hasonló intézmény lepeny-házba költözik, hogy szabad kijárása legyen a sérült gyerekeknek szabad, tág terekre. Amint a főváros döntött, az iskola vezetése ragaszkodott az eredeti döntés végrehajtásához. Minden újabb variáció évekkal tolt

volna el az építkezést, s a nehezen megszerzett pénzt is féltették. A BUVÁTI tervei alapján 1997 elején kezdte meg a Hérosz Rt. a kivitelezést. 1998. augusztus elejére – a főváros 350 millió forintos beruházásával – elkészült az új intézmény. Szeptember 1-jén 10+2 évfolyamos képzés kezdődött. A tíz évfolyam az iskolai tananyag elsajátítására elegendő, a ráadás két év a szocializációs időszak.

Mutatós számok

12 osztály a négy helyett, 13 tanterem az ugyancsak négy helyett. A tantermeken kívül sok minden más is várja és segíti a gyerekeket. A fővárosi diákok kizárólag az Országos Mozgásvizsgáló, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleménye alapján kerülhetnek be a nappali intézménybe. Eddig 30 diák járt a Rábyba, az új épület 50–60 tanuló befogadására is képes. A gyerekek egy részét az iskola öt mikrobusza szállítja háztól házig.

Huszonnégy tanár, hat mozgásnevelő és két logopédus foglalkozik a gyerekekkel, továbbá 1-1 pedagógiai, gyógypedagógiai asszisztens (összesen 12). Az igazgatónőnek, természetesen van helyettese és iskolatitkár is alkalmaztak. A technikai személyzet 9 emberből áll.

Az intézmény a Csillagház nevet kapta Csillaghegy és Csávasné Csilla nevéből – szeretetből, tiszteletből – összegyúrva. A Csillagház a Mexikói úti Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon tagozata. Pontos címe: Budapest, III. kerület, Ráby Máttyás út 16.

Mindenütt kilátni

Az épület előtt saját, tágas parkoló, de be is lehet hajtani az udvarra. Leszállásra készülődve érdemes rápillantani a Rókahegyre. Szelid és szép, éppen megfelelő háttér a díszteglás, csinos intézmény számára. A bejárat mellett kerékpár-, kerekesszék-tároló, de mielőtt továbblépne bárki, érdemes elolvasnia az emléktáblát: „Épült 1998-ban, a Fővárosi Önkormányzat képviselőtestületének nemeslelkű döntése alapján, a halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek számára, Budapest adófizető polgárainak pénzéből.”

A kis aulában ki-ki leveheti a kabátját, s máris beléphet két osztályterembe. Egy-egy tanulócsoport 3–5 gyerekből áll. Ami minden tanteremben egyformán megvan: bordásfal, állítható padok (mind a magasság, mind az asztallap síkja állítható), állítható tábla, tévé (video – tévéláncba kötve), állítható mosdó, hendikep-csappal, állítható tükör, iskolarádió+hang- és fényjelzés. A négy-szintes épület minden szintjén két-két telefon érhető el. A vizesblokkok különbözőek, maga a ház tan-ház, olyan létesítmény, amelynek használata közben a gyerek tanul. Ajtókból is ötfélével lehet találkozni.

Mindenütt kilátni az ablakon: ülő testhelyzetből is. A tantermekhez teraszok kapcsolódnak, némelyik mellett télikert is lesz.

Természetesen van tornaszoba, teraszra nyíló tornáztató terem, öltözőkkel, a mozgásnevelők számára szertár és iroda (egyben).

Szín – forma – funkció

A 300 négyzetméter alapterületű építmény színharmóniája szintenként más és más. Az alagsorban, amely az úgynevezett angol aknás rendszerű építés eredményeképpen természetes fényt (is) kap, narancssárga. A földszint tónusa sárga, a fölötté lévő szint zöld, a legfelső kék. Az ember mindenütt svéd, csúszásmentes (itt-ott kellemesen, geometrikus mintával élénkített) burkolaton járhat. Az alagsorba került az étterem, a melegítőkonyha, a tankonyha, de itt a raktár, az orvosi szoba (állítható ágygal, emelővel, öltözővel), hidroterápiás helyiség, benne tangentorral, mennyezet-hidraulikás emelővel. A tágas műhelyben (85 négyzetméteren) egy térben lehet agyagozni, szőni, kosarat fonni, festeni, rajzolni. De ugyanezen a szinten gyakorolható a mosás, vasalás, a háztartási tudnivalók része. Itt a hőközpont, a személyzet öltözője, az étellift, az előkészítő és a mosogató (automata). Az elszívóberendezés olyan, hogy szükség esetén meleg levegőt juttat a légterbe.

Már a jövő század

A tanári szinten két tanári szoba készült, kis teakonyha, igazgatói iroda, vizes helyiségek, két logopédiai terem, relaxációs ágygal és osztályok. A fürdőszobában fotocellás mosdó, WC. Ez már a jövő század Magyarországa. A tereket tűzzáró ajtók szakszolgájak.

Két kommunikációs szobában számítógépek várják a gyerekeket. A legújabb típusok, de a régieket sem selejtezték ki, mert egyszerűbb feladatok elvégzésére, tanulásra alkalmasak. A számítógép-teremben az áramforrásokat a padlóba építették.

Egészen különleges dán tanulóasztalokat is beszerettek (5 darabot) és olyan állító szerkezetet, amelyhez munkaasztal csatlakozik. A legfelső szinten még toronyszoba is épült, hogy a környék hagyományait meg ne törjék.

Az udvaron szép park zöldell, de elég nagy játszóterületet is hagytak. Rajta járorkorlát, ötféle alsó burkolattal. Egyébként hétfélével találkozhat az udvaron a gyerek. Építettek rámpát, lépcsőt a járásgyakorlás kedvéért, a mászókkák, játszószerkek alatt pedig gumiburkolat védi az ütéstől a lepottyanót. Még egy kis zöldségeskertnek valót is kihalítottak az udvarból.

Az iskola éppen 25 éves. Ez idő alatt az itt dolgozó pedagógusok vizes, veszélyes épületben, felszerelések híján, összezsúfolódva küszködtek neveltjeik elfogadásáért. Ők soha nem kételkedtek tanulók oktathatóságában, nevelhetőségében. Most maga az épület is hirdeti: itt tisztelik az embert.